

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้ประเทศไทย โดยที่รายได้จากการท่องเที่ยวนั้นมีมูลค่ามากกว่าร้อยละ 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (gross domestic product : GDP) รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวให้แก่ประเทศ การคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่สำคัญมาตรการหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้ เพื่อเป็นแรงส่งเสริมและชักจูงให้บรรดาชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเที่ยวประเทศไทย เพราะการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวจะทำให้สินค้ามีราคาถูกลง นักท่องเที่ยวสามารถจับจ่ายซื้อสินค้าได้ในราคาถูกลงมากขึ้น ทำให้มีการลงทุน เพิ่มขึ้น การจ้างงานเพิ่มขึ้น และมีการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคของประเทศอย่างทั่วถึง ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง

เพื่อเป็นการเสริมนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว กระทรวงการคลังโดยกรมสรรพากรได้ออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 34) พ.ศ. 2541 กำหนดให้สิทธิกรมสรรพากรมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขให้ผู้เดินทางออกนอกประเทศที่ซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการจดทะเบียน เพื่อนำออกไปนอกราชอาณาจักรขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ถูกริบเก็บไว้แล้วได้ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นต้นไป และในวันที่ 1 มิถุนายน 2542 เป็นกำหนดเวลาที่กรมสรรพากรเริ่มคืนภาษีให้นักท่องเที่ยว (แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 126 และ 127) ลงวันที่ 22 มกราคม 2545 และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545 เป็นต้นไป) และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2545 โดยมีสาระสำคัญ 2 ส่วน คือ การสนับสนุนกองถ่ายภาพยนตร์ต่างประเทศให้เข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทย และการปรับปรุงการให้บริการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยว สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าในประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยโดยประมาณมากกว่า 9 ล้านคน ดังนั้นการซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวและนำกลับไปต่างประเทศจึงถือเสมือนการส่งออกซึ่งปัจจุบันเสียภาษีเท่ากับร้อยละ 0 กรมสรรพากรจึงให้มีการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าในประเทศไทย ตามที่มีการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในประเทศไทยไว้ สามารถรับเงินภาษีมูลค่าเพิ่มคืน ณ ท่าอากาศยานนานาชาติก่อนเดินทางออกนอกประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนการจัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2545 เป็นต้นมา

เมื่อนำมาตรการการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวไปใช้ระยะเวลาหนึ่ง ได้เกิดปัญหาในด้านจำนวนผู้ประกอบการที่เข้ามาขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการขายสินค้าในระบบคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยว โดยสังเกตได้จากข้อมูลของส่วนการวางแผนและประเมินผลสำนักงานสรรพากรภาค 8 จังหวัดเชียงใหม่ แสดงสถิติการเข้าเป็นผู้ประกอบการขายสินค้าในระบบคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม ประเภทกิจการขายส่งขายปลีก ที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป และผู้ประกอบการที่เข้าสู่ระบบการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้แก่นักท่องเที่ยว ปีงบประมาณ 2542 – 2547 ในจังหวัดเชียงใหม่

หน่วย : ราย

ปีงบประมาณ (ค.ศ.-ก.ย.ปีถัดไป)	ผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม ประเภทกิจการขายส่งขายปลีก	ผู้ประกอบการที่เข้าสู่ระบบการคืน ภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยว
2542	160	42
2543	175	15
2544	209	6
2545	233	15
2546	246	16
2547	304	14

ที่มา: วชิรา ติ๊ะอินทร์ (2547: สัมภาษณ์)

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ประกอบการที่เข้าเป็นผู้ประกอบการขายสินค้าในระบบคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยว เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป ในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า มีผู้ประกอบการอีกเป็นจำนวนมาก ที่ยังมีได้เข้าโครงการเพื่อจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนขายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยว นับตั้งแต่กรมสรรพากรได้เริ่มดำเนินการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวในเดือนมิถุนายน 2542 จนถึงเดือนกันยายน 2547 ปรากฏว่า จำนวนผู้ประกอบการที่เข้าเป็นผู้ประกอบการขายสินค้าในระบบคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยวมีจำนวนทั้งสิ้นเพียง 108 รายจากการที่ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จจากการคาดหวังที่จะเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะ

เดินทางเข้ามาในประเทศจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล หรือมาตรการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวของกรมสรรพากรแต่เพียงอย่างเดียว ยังต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของผู้ประกอบการที่ขายสินค้าให้นักท่องเที่ยวด้วย ซึ่งประสิทธิผลของมาตรการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวในส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการ เพราะผู้ประกอบการเป็นตัวกลางในการเชื่อมระหว่างกรมสรรพากรและนักท่องเที่ยว ในการให้บริการและให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับระบบการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งข้อมูลจากรายที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการที่ขอลดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีงบประมาณ ในขณะที่จำนวนผู้ประกอบการในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่เข้าสู่ระบบการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวในแต่ละปีงบประมาณกลับมีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ประกอบการในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่เพิ่มขึ้น

ดังนั้น การศึกษาที่ผู้ศึกษาประสงค์ที่จะทำการวิเคราะห์คำถามที่ว่าปัจจัยอุปสรรคของผู้ประกอบการขาย สินค้าในระบบคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงวิชาการประกอบแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระเบียบ แนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติของผู้ประกอบการ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินการตามมาตรการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยวของกรมสรรพากรต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้ผู้ประกอบการได้รับประโยชน์โดยตรง ทำให้มีรายได้จากการขายสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นจากจำนวนลูกค้าชาวต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์อุปสรรคของผู้ประกอบการขายสินค้าในระบบคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงลักษณะทางเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อปฏิบัติ และสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับของผู้ประกอบการขายสินค้าในระบบคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.3.1 เพื่อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรค ของผู้ประกอบการขายสินค้าในระบบคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อกรมสรรพากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงนโยบาย กฎระเบียบ และข้อบังคับของกรมสรรพากร ทำให้

การดำเนินงานของกรมสรรพากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล

1.3.2 เพื่อทราบถึงข้อมูลเชิงวิชาการที่จะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับลักษณะและความต้องการทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการขายสินค้าในระบบคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงใหม่

1.4 นิยามศัพท์

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (value added tax : VAT) หมายถึงภาษีทางอ้อมที่เก็บจากการขายสินค้าและบริการให้นักท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม หมายถึงบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มประเภทกิจการขายสินค้าและบริการ มีสิทธิออกใบกำกับภาษี และเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการขายสินค้าและบริการในอัตราร้อยละตามกฎหมายกำหนด คืออัตราร้อยละ 7

ผู้ประกอบการ หมายถึงผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากรให้ขายสินค้า และมีสิทธิจัดทำคำร้องขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 500,000 บาท

สถานประกอบการ หมายถึงสถานที่ซึ่งผู้ประกอบการใช้ประกอบกิจการขายสินค้าเป็นประจำ

ใบกำกับภาษี หมายถึงเอกสารที่ผู้ประกอบการจะต้องออกให้กับนักท่องเที่ยวในการขายสินค้าทุกครั้ง และจะต้องจัดทำทันทีที่ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น พร้อมทั้งส่งมอบให้นักท่องเที่ยว

คำร้อง หมายถึงหนังสือที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดให้นักท่องเที่ยวใช้ในการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม

หน่วยรับคำขอ หมายถึงฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ที่มีหน้าที่รับคำขออนุมัติเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และเป็นผู้ประกอบการขายสินค้าให้นักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

ท่าอากาศยานนานาชาติ หมายถึงท่าอากาศยานกรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต หาดใหญ่ และอุตะเถา รวมถึงท่าอากาศยานอื่นที่อธิบดีกรมสรรพากรจะกำหนดต่อไป